

با توجه به این ضرورت، در اواخر سال ۱۳۷۳ «دفتر نشر میراث مکتوب» به همت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بنیاد نهاده شد تا با حمایت از کوششهای محققان و مصححان و با مشارکت مراکز علمی و تحقیقی و مؤسسات نشر، در داخل و خارج از کشور، سهمی در نشر میراث مکتوب داشته باشد و مجموعه‌ای ارزشمند از متون و منابع تحقیق به پژوهندگان و فرهنگ دوستان تقدیم دارد. به منظور آشنایی بیشتر با این دفتر در اینجا به اهداف و وظایف آن به اجمال اشاره می‌شود:

اهداف

- شناسایی و معرفی آثار خطی ارزنده دانشمندان و متفکران حوزه فرهنگ و تمدن اسلام و ایران
- تحقیق و نشر نسخه‌های ارزشمند متون اسلامی و ایرانی
- تحقیق و نشر رساله‌های خطی و متون چاپ سنگی
- کمک به ایجاد زمینه‌های مناسب جهت تبادل آراء مصححان و محققان و مراکز تحقیقاتی در داخل و خارج کشور
- حمایت از محققان، مصححان و ناشران داخلی و خارجی در احیای متون
- کمک به گسترش آموزش مبانی و اصول تصحیح انتقادی متون، تألیف و ترجمه متون تخصصی
- کمک به گسترش شبکه‌های اطلاع رسانی آثار خطی
- کمک به تنظیم و انتشار فهرس نسخه‌های خطی مجموعه‌های فهرست نشده
- انتشار نشریات ادواری اطلاع رسانی و تخصصی درباره متون خطی و تحقیقات در این زمینه
- تلاش در جهت تدوین و تصویب قانون ملی حمایت از میراث مکتوب
- تلاش در جهت تدوین و تصویب حقوق مصححان و محققان آثار خطی

نسخه‌های خطی اسلامی در حقیقت کارنامه دانشمندان بزرگ و نوابغ فکری عالم اسلام و هویت نامه مسلمانان جهان، از جمله ایرانیان است. برعهده هر نسلی است که این میراث پرج را پاس دارد و برای شناخت تاریخ و فرهنگ و ادب و سوابق علمی خود به احیا و بازسازی آن اهتمام ورزد.

افسوس که بخل گنجوران، پراکندگی دستنوشته‌ها در بلاد، غرابت خط و زبان، منحصر به فرد یا کم شمار بودن نسخه‌ها، تشتت و اختلاف سرگیجه آور ضبطها و موجباتی از این دست، این گنجینه بیکران را از دسترس آرزومندان و مشتاقان دور نگه داشته است. از این روی تصحیح متون، به خلاف آنچه به طنز گفته‌اند، «نیش قبر» نیست، گنجیابی و احیای فرهنگ است. باید گفت اقدامی است ناگزیر و برخی از صاحب نظران حسن اجرای برنامه‌ها و طرحهای پژوهشی در عرصه زبان و ادب و تاریخ ما را تنها زمانی عملی شمرده‌اند که بر ویرایشهای انتقادی معتبر از متون مبتنی باشد.

با آنکه بیش از یک قرن از ورود صنعت چاپ به ایران می‌گذرد، هنوز بسیاری از میراث فرهنگی قلمرو زبان فارسی و ایران اسلامی در میان اوراق و کتب خطی در کتابخانه‌های عمومی یا مجموعه‌های خصوصی در گوشه و کنار جهان نهفته است.

به قول استاد فروزانفر، «بعضی کتب فسانه سیمرغ است، نام آن همه جا مذکور و خود در میان نه، و آنچه هست در جاهایی است که دسترسی به آنها مشکل است».

بازیابی و تصحیح هزاران متن شناخته و ناشناخته، که از هزاران سال باز انباشته و اندوخته شده، کاری است بس خطیر؛ چه مایه همت و نقد عمر و رمق فرهنگی و سرمایه مادی می‌خواهد، خدا می‌داند و بس! با همه کوششهایی که در سالهای اخیر برای شناسایی این ذخایر مکتوب و تحقیق و تتبع در آنها انجام گرفته و صدها کتاب و رساله ارزشمند انتشار یافته، هنوز کار ناکرده بسیار است و هزاران کتاب و رساله خطی موجود در کتابخانه‌های داخل و خارج کشور شناسانده و منتشر نشده است. بسیاری از متون نیز، اگر چه بارها به طبع رسیده، منطبق بر روش علمی نیست و به تحقیق و تصحیح مجدد نیاز دارد.

- برقراری ارتباط و تبادل اطلاعات با مراکز و مؤسسات مرتبط بامتون خطی و سایر مؤسسات علمی در داخل و خارج کشور به منظور شناسایی و معرفی آثار خطی و انجام مبادلات فرهنگی از طریق مبادله خدمات و کالاهای فرهنگی (کتاب و...)
- تهیه میکرو فیلم، عکس و کپی از نسخه های خطی داخل و خارج کشور
- مشارکت و سرمایه گذاری با سایر مراکز و مؤسسات داخل و خارج کشور در تحقیق و تصحیح متون و نیز سایر طرح های مطالعاتی مورد نیاز مرکز
- همکاری با کنگره های بزرگداشت مفاخر علمی و فرهنگی در جهت احیا و نشر آثار آنان
- مشارکت و سرمایه گذاری با اشخاص حقیقی و حقوقی داخل و خارج کشور به منظور تهیه و نشر کتابهای نفیس و مرجع
- ارائه خدمات مشاوره ای و حمایت و راهنمایی مصححان بویژه دانش آموختگانی که رساله تحصیلی خود را به تصحیح متون اختصاص دهند.
- شرکت در مجامع و سمینارهای مرتبط با اهداف مرکز در داخل و خارج کشور
- برگزاری جلسات گفت و گو، میزگردها، سمینارها و کنگره ها درباره مسائل و مشکلات تصحیح متون و معرفی آثار خطی ارزشمند و موضوعات مختلف مرتبط با اهداف مرکز
- برگزاری دوره های آموزشی اصول و مبانی تصحیح متون و موضوعات مرتبط و نشر جزوات و کتابهای آموزشی
- ایجاد و تأسیس مراکز و شبکه های اطلاع رسانی آثار خطی و تحقیقات و دیگر مسائل مرتبط و تسهیل شرایط بهره برداری محققان و مصححان از آنها با رعایت ضوابط مربوط به استفاده از اطلاعات مورد نظر
- تأسیس و اداره کتابخانه های تخصصی و تحقیقاتی با اخذ مجوز لازم
- ترجمه متون خطی فارسی ارزشمند به عربی یا زبانهای دیگر
- انجام فعالیتهای انتشاراتی و خدمات فنی و تأسیس مرکز نشر به منظور انتشار کتاب، نشریات و مطبوعات و نیز اقدام به تأسیس و تجهیز چاپخانه با اخذ مجوز لازم
- برپایی نمایشگاه و فروشگاه اختصاصی از آثار و تولیدات مرکز و دایر کردن کتابفروشیها و نمایندگیهای مورد نیاز در سایر نقاط
- قبول و تصدی نمایندگی مراکز و مؤسسات علمی، فرهنگی، اطلاع رسانی، انتشاراتی و مطبوعاتی داخلی و خارجی به منظور توزیع و صادرات و واردات کتاب و کالاهای فرهنگی در داخل و خارج کشور شرکت در نمایشگاههای بین المللی کتاب
- شرکت در نمایشگاههای بین المللی کتاب

- سرمایه گذاری و مشارکت در اجرای طرح های پژوهشی و اقدام به تأسیس و راه اندازی مراکز و تشکلهای تحقیقی در جهت ارتقاء تواناییها و تثبیت بنیه مالی مرکز در چارچوب مقررات مربوط

*

دفتر نشر میراث مکتوب در چهارمین سال فعالیت خود توفیق آن را داشته تا با همکاری محققان و مصححان فرزانه و مشارکت ناشران فرهیخته قریب به ۶۰ اثر مکتوب را در شش مجموعه علوم و معارف اسلامی، زبان و ادبیات فارسی، میراث ماوراءالنهر، تاریخ و جغرافی، علوم و فنون، کتابشناسیها و فهرستهای متون خطی به جامعه فرهنگی عرضه نماید و بیش از ۶۰ اثر دیگر را در دست تصحیح و آماده سازی فنی و در آستانه چاپ و نشر داشته باشد.

ضرورت اطلاع رسانی و نبود مجله ای خاص درباره نسخه های خطی به زبان فارسی موجب شد که این دفتر در کنار کارهای پژوهشی خود به انتشار نشریه ای به نام آینده میراث، ویژه نقد کتاب، کتابشناسی و اطلاع رسانی در حوزه متون اقدام کند. پس از انتشار دو شماره به صورت ماهانه، اکنون نخستین شماره آن با شکلی جدید و در قلمرویی وسیعتر و تخصصی تر به صورت فصلنامه در پیش روی علاقه مندان قرار دارد.

نشر تحقیقات و بررسیهای محققان درباره نسخه های خطی، به ویژه درباره نسخه شناسی و تصحیح انتقادی متون، بررسی شیوه های علمی و کارآمد تصحیح و تحقیق، معرفی کتابهای تحقیق شده و آثار در آستانه تحقیق و نشر برای ارج گذاری به کار محققان، نقد عالمانه و جلوگیری از تکرار کارهای پژوهشی، معرفی تازه ترین کتابها و مقالات تحقیقی نشریات تخصصی، معرفی آثار منتشر شده و در دست تصحیح و انتشار دفتر نشر میراث مکتوب، معرفی مصححان و محققان، شناساندن مراکز علمی و تحقیقی و اخبار پژوهشی و فرهنگی در حوزه متون از موضوعات مورد بحث در این نشریه خواهد بود. و بالاخره فصلنامه در پی آن است که آثار گرانبهای محققان را که در گوشه کتابخانه ها از دیده ها پنهان مانده، شناسایی کند و متون بایسته تصحیح را بشناساند و همتهای بلند را برای تحقیق فراخواند. همچنین در میان آثار گرانبقدر گذشتگان، گاه رساله هایی کوتاه یافت می شود که به این لحاظ نشر مستقل را بر نمی تابند. تحقیق دقیق و نشر شایسته این گونه رساله ها نیز از برنامه های آتی دفتر است که بخش دیگری از فصلنامه را به خود اختصاص می دهد. در پایان امید است تلاشهای این دفتر در نشر آثار ارزشمند ایران اسلامی و عرضه آنها به مشتاقان و پژوهندگان - که از یک سو به منزله قدردانی از خدمات گرانبهای دانشمندان سرزمین دانش خیز ایران است و از سوی دیگر دستمایه هایی است که پژوهشگران را در کار تحقیق یاری می رساند - سپاسی باشد از نامورانی که در طول سالیان این آثار را فراهم آورده اند.

دفتر نشر میراث مکتوب، صمیمانه و به احترام، چشم انتظار مقالات، نقدها و نظرهای محققان و مصححان ارجمند در جهت پربارتر شدن این نشریه است.

